

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

w Warszawie

Wydział Medycyny Weterynaryjnej

Sylwia Doner

Epidemiologia inwazji pierwotniakami
z rodzaju *Eimeria* w stadach brojlerów
kurzych szczepionych i nieszczepionych
przeciwko kokcydiozie

Epidemiology of invasion by protozoa of the genera *Eimeria*
in broilers flocks vaccinated and unvaccinated against coccidiosis

Praca doktorska

Doctoral thesis

Praca wykonana pod kierunkiem

Prof. dr hab. Piotra Szeleszczuka

Promotor pomocniczy : dr n. wet. Artur Żbikowski

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Wydział Medycyny Weterynaryjnej

Katedra Patologii i Diagnostyki Weterynaryjnej

Zakład Chorób Ptaków

Warszawa, 2018

Streszczenie

Epidemiologia inwazji pierwotniakami z rodzaju *Eimeria* w stadach brojlerów kurzych szczepionych i nieszczepionych przeciwko kokcydiozie

Kokcydioza drobiu wywoływana jest przez pierwotniaki z rodzaju *Eimeria* i przyczynia się do dużych strat ekonomicznych. Celem badań była próba określenia najczęściej występujących gatunków *Eimeria* w stadach brojlerów kurzych na terenie Polski, zarówno w stadach szczepionych, jak i nieszczepionych przeciwko kokcydiozie, określenie zależności pomiędzy porą roku a występowaniem różnych gatunków *Eimeria* a także pomiędzy stopniem inwazji pierwotniaków a wiekiem ptaków i wybranym programem profilaktyki, w tym opartym o szczepienia przeciwko kokcydiozie. W badaniach wykorzystano tradycyjną morfometryczną metodę oznaczenia gatunków oraz multiplex PCR. Przedstawiona praca jest opracowaniem opisującym występowanie poszczególnych gatunków *Eimeria*, w oparciu o wyniki próbek zebranych z terenu większości województw Polski. Opracowane dane mogą być pomocne zwłaszcza przy wyznaczaniu założeń krajowych programów kokcydiostatycznych oraz stosowania szczepionek przeciwko kokcydiozie u kurcząt rzeźnych.

Słowa kluczowe: kurczęta brojlery, szczepionki przeciwko kokcydiozie, multiplex PCR, OPG, epidemiologia *Eimeria* spp.

Epidemiology of invasion by protozoa of the genera *Eimeria* in broilers flocks vaccinated and unvaccinated against coccidiosis.

Poultry coccidiosis is caused by protozoa of the genus *Eimeria* and its invasion in chickens leads to high economic losses. The aim of the study was to evaluate the occurrence of *Eimeria* spp. in chicken broiler flock in Poland vaccinated and unvaccinated against coccidiosis, assessment of the correlation between the season of the year and the presence of different species of *Eimeria* in chickens and the correlation between the level of invasion of protozoa, birds age and used prevention program, including vaccination against coccidiosis. The research was carried out to classify *Eimeria* species using conventional method based on the morphometry as well as the multiplex PCR. Presented work describes the occurrence of *Eimeria* species in most regions of Poland. The results may be used in particular in determination of the effective national programs with the use of coccidiostats and vaccines against coccidiosis in chickens.

Key words: broilers, vaccines against coccidiosis, multiplex PCR, OPG, *Eimeria* spp. epidemiology